

A TIZENÖTÖDIK ÉVFORDULÓN

Vigiláló lélekkel üljük meg felszabadulásunk ünnepét.

Az 1945-ik év április negyedikéhez fűződik egy számunkra elavult korszak lezárulása, melyet tizenöt év távlatából végleges letűnésnek is nevezhetünk. Ugyanezen naphoz kapcsolódik egy egészen új életkörülmények által alapozott vita nova — új élet beindulása. Váratlan, forradalmi létesítmények, ezekből folyó tervek, feladatok, ígéretek és közben folyamatosan kiemelkedő eredményesorok töltik ki ezen új életünk lepergett tizenötéves szakaszát.

Nemrégem keveset jelenthetett másfél évtized egy nemzet történetében. Napjainkban azonban oly iramot diktál a tudományos és technikai előretörés, hogy rohamosan veszi fordulatait a nemzetközi, valamint a sajátos nemzeti élet. Ezért jelent és tartalmaz oly sokat számunkra a most záródó harmadik lusztrum.

Ünnepünk komolysága igényli a történelmi háttér karcolatos megjelenítését is. Ez emeli ki foghatóbban az újnak jelentőségét, súlyát és ünnepelendőnek nyomatékozza azt számunkra.

A lezárult és letűnt korszak két világháborút zúdított ránk és az emberiség nagy részére. Ezeknek borzalmait — a harctereken, a gázkamrákban, a hátszágokban — hivatott tollak, ecsetek és vésők fejezték ki döbbenetet és teljes elfordulást keltő erővel. A sokrétű értékrombolásnak és pusztulásnak gigantikus adathalmazait szakszerűséggel összesítették a világstatisztikák és a történelem is meghozta már fölötte a maga végső, elmarasztaló ítéletét.

A borzalmaknál mi arra is emlékszünk, hogy az első világégés kirobanása oltotta ki az összemberiségért életét felajánló immár gloriolás Szent X. Pius zarándokéletének lángját és utódjának békítő törekvéseit mohamedán testvéreink is hálaszoborba faragták. A még szörnyűbb második világégés elleni küzdelem nemcsak Róma megmentőjének magasítottotta XII. Piusunkat, hanem a háború utáni világbékemozgalom is elismeréssel adózott emberfölötti, megbékélést szolgáló erőfeszítése miatt a háború előtt, alatt és után. Meghirdetett elve volt, hogy a háború mindent veszélyeztet és semmit sem old meg.

Egyházunk küldetésénél, hiténél és erkölcsiségénél fogva mindenkor az emberiség békéje, szabadsága és igazi haladása mellett tört lándzsát. A politikai élet közvetlen alakítása, irányítása — tekintettel sajátos hivatására — nem lehet feladata, erre a bonyolulttá vált korszak és kortörekvések közepette nem is vállalkozott. Megtette, ami erejéből futotta, mindkét világháborúnál, de nagyrészt csak enyhületet tudott nyújtani szamaritánuskodásával.

A figyelmeztető és lelkiismeretet felrázó hangot sokan nem akarták meghallgatni, mások pedig követni. Megmaradtak így a pusztában elhangzó szavaknak. Megszívlelői tehetetlenségben vergődtek a felkorbácsolt háborús tengerrel szemben, míg a kalózok, a tényleges hatalmat gyakorlók-bitorlók tébolyukban sajátjaikat emberanyagnak, a leigázandókat egyszerűen alacsonyrendű eszközöknek tekintették.

Így szenvedtük el mi is az első és második világháború mérhetetlen csapásait és az eltiprásunkra irányuló fasizmus terroruralmának és hadjáratának szellemi-fegyveres ránkzúdulását.

Ettől szabadított meg bennünket a most ünnepelt nagy nap tizenöt évvel ezelőtt.

A történelmi háttérhez tartozik még az akkori hazai állapotok fellevenítése. Mi volt hazánkban 1945-ben? Budapest ostroma és az országos hadszíntér elcsendesedése után? Romok, kifosztottság, nincstelenség, vészes aléltás és számos önmarcangoló, kibontakozási lehetőségeinket kémlelő, megválaszolatlan kérdés. „Abominatio desolationis — gyalázatos pusztulás.” Minderre emlékeznünk és emlékeztetnünk kell, hogy megértsük, mitől is szabadultunk meg és mit hozott számunkra új életünknek kezdete és tizenöt esztendeje.

Jelenünkben e napon elsősorban megemlékezünk a Szovjetunióról, amelynek hősi hadserege a legnagyobb feladatot teljesítette az embertelen hitleri rendszer megtörésében és ezzel hazánk történetének új szakaszát nyitotta meg. Elismeréssel fordulunk mánkat megalapozó és építő dolgozóinkhoz, köszönettel mindazok felé, akik segítségünkre voltak kiábalásunknál és felemelkedésünkénél.

Közösségi életünknek is új az arculata. Vívmányainkat regisztrálja életünknek szociálisabb átfarmódottsága és üteme városon és falun. Az akadályok, zökkenők és aggályok ellenére alakul, virul és jobbat ígér a sokoldalú új élet.

Beleágyazódtunk új adottságainkba. Nemzetközi helyzetünk is a kölcsönös megbecsülés és támogatás jegyében visz előre.

Mi a hívő ember lelkületével ünnepelünk.

Elfogadjuk az új élet fókuszaként a szocializálódást és szükségesnek tartjuk annak a görbének kiegyenesítését, amely 1945 előtt a „sokak” nélkülözésétől és mellözésétől a „kevesek” duskálódásáig és tobzódásáig kígyózott. (Azt is belátjuk, hogy az áldatlan állapotot nálunk csak forradalmilag lehetett megváltoztatni.)

Milyennek látjuk mi napjainkban a kialakult és tovább formálódó új életünket a hívő mérlegelés fényénél?

Kereszténységünk által el vagyunk kötelezve az igazság és igazságosság szolgálatára, és pedig szeretetben. Ebből a szemzőből nézve és értékelve felszabadulásunk hozta új és eláltalánosodott szociális és anyagi helyzetünket, elismerjük, örömmel köszöntjük, szolgáljuk és ünnepeljük is ennek sokoldalú és mindenkit érintő, anyagi létet emelő vívmányait. Jómagunk is éljük híveink sokaságában az általános felemelkedés előnyeit. És hívőkként is ebben az életkeretben keressük és találjuk meg a mi helyünket.

Mi hittel fogadjuk Isten hívó szavát, követjük ezzel összefüggő hivatásunkat és küldetésünket. Hangsúlyozzuk a lélek primátusát és így kérünk és veszünk részt kötelességszerűen népünk és hazánk új életében.

Számunkra is felemelő élmény és büszkeség korunk tudományosságának horizontálisan és vertikálisan száguldó iramlása, bolygónk planetáris megélése, a kozmikus távlatok emberi megközelítése. Mindezek azonban a maguk nagyszerűségében is csak határok a hívó ember részére, mert transzcendensek vagyunk és maradunk.

Amidőn ezen adottságainkat megszólaltatjuk itt és most, tesszük ezt azzal az őszinte jóindulattal és elvárással, mely a közös célok szolgálatára összehoz hívót és nemhívót.

Felszabadulási ünnepünk megmarad nagy ünnepnek, a barátság megtartja a maga szép és nemes tartalmát akkor is, ha mi mindannál, amit április negyedikének ünneplése magába zár, hívőként jelentkezünk. A felszabadulás etimológiájában is magában hordozza a mentességet minden béklyótól, mindennemű elnyomástól, hiszen arra hivatott, hogy boldoggá tegye az embert. A mi boldogságunkhoz lényegesen hozzátartozik vallásunk élése hátrány és áltatás nélkül. Ahogyan azt Alkotmányunk is szankcionálta.

A világnézeti különbözőség mellett és annak ellenére elfogadjuk azokat a gyakorlati tényeket, amiket az állam a közjó terén célzó, ki-munkál, kialakít. Tanításunk az államot éppen a közjót munkáló alakulatnak tekinti és mint ilyet becsüli. A hatáskörök megvonása által a két szférának, a politikai és vallási szférának egyidőben és ugyanazon helyen, s ami a legdöntőbb: ugyanazon emberekből való létezését többnek érezzük afféle passzív „egymásmellettélésnél”.

Bizom abban, hogy mi is, a népi demokratikus Magyarország meg tudjuk teremteni és őrizni ezt a nagyszerű gyakorlatot, hogy a különböző világnézetű emberek is jól összeférnek, ha valóban jóra törekszenek és pedig közös javak előteremtésén és megőrzésén fáradoznak.

Mi, hívő katolikusok különösen lelkesedünk az általános és teljes leszerelés eszméjéért. Meg is teszünk mindent ennek érdekében. Az ekevas poézise prófétáink ajkáról hangzott el először.

Minden lelkesedésünk és igyekezetünk hitünkéből is táplálkozik. Felszabadulásunkat ünnepelve, kivetítjük ezért énünk leglényegét is: örök eljegyzettségünket Egyházunkkal, Istenünkkel. Ezen mivoltunkban sorakozunk fel drága Hazánk felszabadulásának tizenötödik évfordulójára. Reméljük, hogy jelenünk békés, jó és szebb jövőbe torkollásánál is elhintethetjük az igazság és szeretet magvait, melyekből békesség, jóság és általánosodó boldogság sarjad. Főtörekvésünk, hogy lelkületünkkel és magatartásunkkal odairányítódjunk, hogy népünk és az összemberiség örömét lelje bennünk.

„Vigilia” őrtállást jelent és várakozást. Liturgiánkban az ünnepi előkészületet is magában foglalja.

Amidőn folyóiratunk megszólaltatott, első gondolatom e nemes vállalkozást hirdető címnél kötött ki.

Mi őrzői akarunk lenni testvéreinknek a felebaráti szeretetparancs egyetemesítő hatásában. Különös vigyázással vagyunk magyar népünk örömeinek és boldogságának forrásaira, folyóira, tengerére.

Ünnepi előkészületünk imába is forrósodik: „Isten, áldd meg az új életét munkáló magyart, áldd meg vajúdó korunkat, a mának és holnapnak emberseregeit. Add, hogy kölcsönös békében, barátságban, testvériességben, boldogságban éljünk, mert rendelésed szerint minden ember, éspedig az egész ember, szabadságra teremtődött és hivatott.”

Igy köszöntjük, Hazánk, felszabadulásod tizenötödik emlékűnepét!

WILLIAM BLAKE VERSEI

(1757—1827)

KIKELET

Sípszó száll.
Most eláll.
Madarak
rajzanak;
csalogány
zeng a fán,
dalt hint a
pacsirta.

Kikelet, kikelet, kikelet érkezett!

Hetyke lény
a legény,
szivárvány
a széplány.
Kakasom,
hadd fuvom
gyermekmód
dallamod!

Kikelet, kikelet, kikelet érkezett!

Bari, te,
jer ide!
Nyalogasd
nyakamat!
Gyapjadat
hálni add,
csókomat
elfogadd!

Kikelet, kikelet, kikelet érkezett!

A BÁRÁNY

Kitől vagy te bárány?
Tudod-e, te bárány?
Ki teremtett? Ki nevelt,
patak réjtjét hogy legeld?
Fodor fehér bekecsét
ki szabott rád, kecseset?
S amin hegy-völgy mosolyog,
jélénk szóra ki fogott?

Kitől vagy, te bárány?
Tudod-e, te bárány?

Nosza, bari, tudd meg:
nosza, bari, tudd meg:
Ő is bárány-ivadék,
méltán illeti e név.
Oly szelíd, oly önfeledt:
törölmetszett kisgyerek.
Bari s gyermek, te meg én,
Tőle lettünk, kicsikém!

Bari, Isten áldjon!
Bari, Isten áldjon!

Fordította: Szedő Dénes